

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворчого мистецтва	Рівень вищої освіти	3-й (освітньо-науковий)
Кафедра	Теорії і історії мистецтва, Соціально-гуманітарних дисциплін	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна, з циклу практичної підготовки аспіранта
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	5

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

ОНП Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Семестр 5

Керівник	Науковий керівник аспіранта
E-mail	
Заняття	
Консультації	
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, 3
Телефон	

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для проходження практичної підготовки аспірантом з дисципліни «Педагогічний практикум» (ПП) є певний обсяг знань та вмінь опанування навичками педагогічної діяльності. Педагогічний практикум є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії з образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь викладача закладу вищої освіти.

В процесі педагогічного практикуму аспірантами здійснюється оволодіння сучасними методами, формами та засобами навчання, формування на їх основі одержаних у закладі вищої освіти знань із базових професійно-орієнтованого циклу професійних навичок та вмінь для вирішення конкретних навчально-виховних задач в умовах реального освітнього процесу, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчого їх застосовувати в практичній діяльності. Формування теоретичних знань щодо сутності, структури та освітнього підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 023 відбувається під час навчання в аспірантурі. Формування практичних умінь і навичок

аспіранта здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять, організації самостійної роботи студентів.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Базою навчального тезаурусу дисципліни «Педагогічний практикум» (ПП) є практичний курс, який охоплює матеріал з питань організації і форм здійснення освітнього процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальностей фахового напрямку Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Педагогічний практикум є наближеним до напрямів наукових досліджень аспіранта. Під час такої практики виникає можливість апробувати результати досліджень, що проводяться аспірантом при написанні дисертаційної роботи.

Матеріал курсу ілюструється відповідними зразками на екрані у цифровому форматі. Характер і склад дисципліни не передбачає необхідності методичних рекомендацій традиційного типу, замість яких аспірантам надається перелік рекомендованої для опрацювання основної та додаткової літератури (монографії, книги, наочно-навчальні посібники, періодичні видання, тощо) і джерел Інтернету (див. Список рекомендованої літератури). Дисципліна викладається українською мовою із застосування інших мов, що передбачено за для більш природнього тлумачення певних дефініцій, спеціальних термінів та першоджерел.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали, у тому числі актуальні дидактичні зразки у галузях проектних та мистецтвознавчих теоретичних розробок з візуальних мистецтв, дизайну, архітектури та матеріальної культури, дані про педагогів-авторів, відомі дизайнерські, мистецькі, архітектурні, реставраційні школи та дослідницькі дидактичні центри, творчі групи тощо можна вивчити у мережі Інтернет. Відповідні посилання на потрібний сайт надаються керівником під час проходження практикуму, або за проханням аспіранта після закінчення аудиторного заняття, а також в процесі електронного листування.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Обов'язковою умовою для аспіранта є сформовані конструктивні, організаторські, комунікативні й мистецько-дослідницькі вміння викладача закладу вищої освіти необхідні для забезпечення провідних аспектів викладацької діяльності: навчальної, методичної, виховної й мистецько-дослідницької роботи.

В окремих випадках (у першу чергу це стосується іноземних громадян, які недостатньо володіють державною мовою) допускається використання необхідних для паралельного перекладу гаджетів (смартфону, планшету, ноутбуку) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Головною програмою, необхідною для опанування матеріалу з практикуму та виконання завдань є Microsoft Word.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни «Педагогічний практикум» (ПП) є поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації і форм здійснення освітнього процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальностей фахового напрямку Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. На практичних та лекційних аудиторних заняттях аспіранти набувають навички з підготовки та проведення лекційних, практичних занять, підготовки навчально-методичного забезпечення проведення лекційних, практичних занять, розробки завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що викладаються, підготовки навчально-методичного забезпечення проведення модульних робіт з дисциплін, що викладаються, підготовки навчально-методичного забезпечення проведення екзаменаційних переглядів кафедрями, залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються, участі (разом з лектором) у проведенні екзаменаційних переглядів кафедрями, заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Задачами дисципліни є наступні:

- практичне застосування знань з методики і психології викладання у вищій школі;
- закріплення та поглиблення теоретичних знань аспірантів в процесі підготовки і проведення занять у виші;
- формування професійних вмінь та навичок викладача мистецького вишу (художньої академії, університету);
- збирання даних для наукового дослідження з мистецької дидактичної тематики;
- включення аспірантів у навчально-виховну, методичну і науково-мистецьку діяльність випускових кафедр, виконання індивідуальних завдань в зазначених напрямках;
- відвідування навчальних занять, які проводяться професіоналами художниками, архітекторами, реставраторами, мистецтвознавцями, в першу чергу, професорами і доцентами;
- розробка планів лекційних, практичних занять і методичних рекомендацій до їх проведення;
- проведення самостійних лекційних, семінарських та практичних занять;
- самоаналіз їх ефективності з точки зору повноти засвоєних знань студентами, розвитку у них професійного мислення і творчих здібностей;
- обмін початковим професійним досвідом з іншими аспірантами-практикантами в процесі відвідування і обговорення навчальних занять, що проводяться;
- розвиток у аспірантів навичок ведення проєктно-художньої (дизайнерської, архітектурної), реставраційної, мистецтвознавчої (дизайнознавчої), художньої, кураторської, виставкової роботи зі студентами з метою формування у них професійно важливих якостей;
- розробка актуальної науково-дослідницької академічної тематики і оформлення її результатів у вигляді наукового повідомлення, доповіді, статті.

У результаті опанування матеріалів навчальної дисципліни аспірант повинен **знати**:

- основи планування освітнього процесу у закладі вищої освіти мистецького спрямування.
- основні положення законодавства України в галузі вищої освіти та наукової, науково-технічної діяльності, програмних документів, які стосуються підготовки студентів та викладання у виші;
- сучасні підходи до формування у студентів професійної компетентності;
- інноваційні освітні технології навчання у вишах;
- форми, види і способи контролю й оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей;
- основні організаційні форми реалізації освітнього процесу у закладі вищої освіти мистецького спрямування.
- завдання і функції науково-педагогічного працівника;
- вимоги до підготовки документального супроводу викладання у виші;
- основні принципи, методи, види навчання у виші.

ВМІТИ:

- визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання;
- аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально- методичні комплекси для студентів закладів вищої освіти;
- контролювати й оцінювати рівень сформованості всіх складників професійної компетентності;
- планувати й реалізовувати різні форми організації освітнього процесу у закладі вищої освіти;
- планувати (проекувати) вивчення навчальних дисциплін;
- відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять;
- використовувати знання про індивідуально-вікові особливості молоді при проведенні занять;
- застосовувати інноваційні методи, прийоми та засоби навчання і виховання студентів;
- підвищувати професійні вміння, вивчати передовий викладацький досвід вищих дизайнерських та мистецьких вишів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Здатність до застосування знання на практиці, планувати власну науково-педагогічну діяльність, обирати оптимальні та дієві методи викладання.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Планувати власну науково-педагогічну діяльність. Обирати оптимальні та ефективні методи викладання матеріалу.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Практикум відбувається протягом 5 семестру 3-го року підготовки (3 кредитів ECTS, 90 навчальних годин, з них: аудиторні практичні (50 годин), самостійна робота (40 години). Структура дисципліни складається з 2-х розділів. Програмна задача кожного модулю полягає у опануванні знаннями, вміннями та навичками викладацької діяльності у закладах вищої освіти і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь

викладача закладу вищої освіти. Свідомо застосовувати теорію навчання, виховання у практичній діяльності викладача, усвідомлення її професійної значущості. Досягти певного розвитку професійних, викладацьких навичок і вмінь. Вміло здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї викладацької діяльності. Рубіжна перевірка рівня і якості отриманих знань здійснюється у процесі практичних занять та виконання і подання керівникові практики звітної документації (звіту про проведену роботу під час практики, методичної розробки проведених семінарських та практичних занять), підсумкова – під час заліку. Дисципліна структурується з 2-х розділів, які містять 6 тематичних практичних занять.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення практичних занять. Практичні заняття здійснюються у вигляді відвідування лекцій і практичних занять з професійно-орієнтованих дисциплін кафедри, до якої прикріплений аспірант, з їх подальшим аналізом; планування, підготовка та проведення лекційних, практичних занять з професійно-орієнтованих дисциплін кафедри; відвідування засідань відповідної кафедри та участь в обговоренні навчально-методичних питань; планування та проведення науково-дослідницької роботи; участь у науково-методичних семінарах кафедри. Самостійна робота аспіранта спрямована на формування теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців з психології відбувається під час навчання в аспірантурі. Зміст самостійної роботи включає формування практичних умінь і навичок аспіранта здійснюється під час проведення лекційних, семінарських (практичних) занять, організації самостійної роботи студентів. Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

РОЗПОДІЛ ТА ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ

№ п/п	Назва розділів, тем лекцій, практичних	Кількість годин	Анонс лекційного матеріалу
Розділ 1. Освітня, методична та виховна діяльність аспіранта-практиканта			
	Тема 1: «Знайомство з організацією освітнього процесу у вищій школі»		Ознайомлення аспірантів з особливостями організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-професійними програмами, навчальним планом, розкладом занять тощо); ознайомлення з кредитно-рейтинговою організацією курсу, що доручено викладати; ознайомлення зі змістом психологічної освіти (навчальні програми з дисциплін та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації); участь аспірантів у засіданнях кафедр, методичних секцій, в роботі семінарів викладачів тощо; складання робочої навчальної програми курсу, що доручено проводити (тематичного плану і планів окремих занять, завдань для самостійної роботи, завдань для поточного, модульного і підсумкового видів контролю тощо); відвідування та аналіз занять

	Тема 2: «Вивчення досвіду викладання викладачів факультету під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін» Тема 3: «Самостійне проведення занять практикантом».		викладачів кафедри та аспірантів-практикантів. Ознайомлення з організацією виховної роботи у ЗВО; ознайомлення з комплексним планом організаційно-виховної роботи ЗВО, планом виховної роботи на факультеті, в академічній групі; виконання обов'язків помічника куратора академічної групи; планування виховної роботи в академічній групі; відвідання та аналіз виховних заходів, що проводять інші аспіранти-практиканти; підготовка і проведення одного виховного заходу; психолого-педагогічне вивчення як особистості окремих студентів, так і колективу групи в цілому; складання психолого-педагогічної характеристики академічної групи Планування власної викладацької діяльності, підготовка до занять; проведення різних видів навчальних занять за розкладом у закріпленій академічній групі; проведення психолого-педагогічного аналізу відвіданих занять; виготовлення роздавального дидактичного матеріалу; перевірка письмових робіт студентів; проведення консультацій для студентів; підготовка і проведення одного позааудиторного заходу з предмету, що викладається
Розділ 2. Науково-дослідна діяльність, аспіранта-практиканта			
	Тема 4: «Самоаналіз та оцінка якості проведення власного заняття та аспірантами-практикантами».		Виконання індивідуальних дослідницьких психолого-педагогічних завдань протягом педпрактики та складання відповідного звіту; участь у роботі методологічних семінарів кафедри

* Матеріали практичних занять, підлягають перманентному оновлюванню і доповненню з відповідним корегуванням до завдань відповідної кафедри

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Рубіжний контроль знань здійснюється шляхом проведення частин викладацької роботи. Вітається написання розробка аспірантом методичної розробки проведених семінарських та практичних занять. Підсумковою формою контролю опанування і закріплення знань з педагогічного практикуму є залік, що проводиться по закінченню терміну практикуму. Загальна оцінка виставляється за результатами заліку, а також з урахуванням рівня участі аспіранта в участь у науково-методичних семінарах кафедри, планування, підготовка та проведення лекційних, практичних занять відповідної кафедри, методичної розробки проведених семінарських та практичних занять. На оцінку може позитивно вплинути проведення індивідуальної роботи зі студентами щодо написання курсових та/або кваліфікаційних робіт, покращення академічної успішності, участь у підготовці кафедрою навчально-методичних посібників, проєктних, екзаменаційних і тестових завдань для студентів (в межах 1-5).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A++ 98 – 100	задовільно	64 – 74	D
			A+ 95 – 97		60 – 63	E
			A 90 – 94	незадовільно	35 – 59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0 – 34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА КЕРІВНИКА ПРАКТИКУМУ

На проведення занять з дисципліни «Педагогічний практикум» (ПП) розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки у ВНЗ. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають освітньому, науковому, мистецькому процесу, будь то занадто гучне особисте спілкування, немотивоване пересування аудиторією чи користування мобільним телефоном. З боку керівника вітається активна участь аспіранта і його власна думка в обговоренні актуальних питань, дидактичних версій і дослідницьких концепцій, тощо. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач-куратор має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з кафедрою та деканатом та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять керівник практикуму інформує завідувача кафедри самостійно.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропуски занять за розкладом в яких аспірант виконує функції викладача без поважних причин, рівно як і запізнення є неприпустимими. Причини пропуску занять мають бути підтверджені керівником педагогічного практикуму. У разі пропуску аспірантом занять, він має самостійно опрацювати матеріали тем за для відповіді на ключові запитання з боку керівника практикуму. Довгострокова відсутність аспіранта на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого не зарахування виконання індивідуального плану підготовки в аспірантурі. Додаткові заняття для таких аспірантів не передбачені.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час підготовки здобувачі ступеню доктора філософії зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Це стосується усіх форм методичної та наукової діяльності та звітності: публікацій, доповідей на лекціях, практичних заняттях, семінарах, при складанні частини методичних матеріалів, тощо. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як подія, що негативно впливає на реноме майбутнього науковця і оцінку його роботи. Засвідчений факт компіляції (у тому числі шляхом отримання інформації з мобільних пристроїв) під час виконання викладацької діяльності надає викладачу-куратору назначити аспіранту повторний етап контролю із пониженням оцінки на 10 балів. У разі прояву плагіату – тобто суттєвого запозичення або копіювання в чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), аспірант не тільки не отримує додаткових балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання на підставі порушення принципів академічної доброчесності. **Корисні посилання:** <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>
<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Розділи, теми	Форма звітності	Бали
Розділ 1, теми 1-3	Поточний контроль	0–20
Розділ 2, теми 4-6	Поточний контроль	0–30
	Залік	0-50
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали			Критерії оцінювання
	0-20	0-30	0–50	
A 90-100	20	29-30	49-50	Відповідність звітної документації програмним вимогам. Психолого-педагогічна та методична грамотність аспіранта, якісна підготовка звітних матеріалів
B 82-89	14-16	24-27	44-46	Наявні деякі недоліки при оформленні звітної документації, хоча всі параметри звіту в наявності. Не мав дисциплінарних зауважень.
C 75-81	13-14	22-24	40-43	Не в повному обсязі опанував матеріали практикуму, про що свідчить середня якість роботи, наявність декількох помилок
D 64-74	10-12	18-22	36-40	Виконання завдань практикуму не у повному обсязі, але не менш ніж 75%, наприклад, неглибокий аналіз отриманих матеріалів

Е 60-63	9	16-18	35-36	Поверхове висвітлення матеріалів практикуму, наприклад, існують суттєві прогалини у методиці педагогічної підготовки аспіранта
FX 35-59	5-10	10-18	20-31	Не опанував значну кількість тем і матеріалів практикуму не проявляв належного відношення до поставлених завдань. Виконання лише окремих пунктів плану дають підставу для отримання цієї низької оцінки.
F 0-34	0-7	0-12	0-15	Фрагментарне виконання поданих матеріалів
	0	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність аспірантів під час проходження педагогічного практикуму безпосередньо у навчальному процесі при обговоренні проблемних питань організаційно-методичні засади практичної професійної підготовки аспірантів зі спеціальності 022 Дизайн, виступу на засіданнях кафедри або за публікацію навчально-методичних матеріалів, що виконані в межах дисципліни (5–7). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література.

- Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.
- Коваль О. Методичні вказівки до практикуму з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 20 с.
- Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 85 с.
- Методичні рекомендації для тренерів щодо розроблення та проведення тренінгів / Авторський колектив: Т. Фулей (керівник робочої групи), Н. Буруковська, Т. Будниченко, Г. Савченко. – К., 2016. – 90 с.
- Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. – Х. : НФаУ, 2019. – 248 с.
- Сенік А. М. Програма та методичні вказівки до проходження (педагогічної практики) аспірантами денної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» (доктор філософії) / Укладач Сенік А. М. – Тернопіль, 2019. – 24 с.
- Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. – 120 с.
- Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка. – Харків: «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. – 284 с.

– Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. – 280 с.

Додаткова література.

- Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І. В. Артьомов, І. П. Студеняк, Й. Й. Головач, А. В. Гусь. – Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. – 360 с.
- Коваль О. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний комплекс // Навчально-методичний посібник / [О. С. Коваль]. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2016. – 65 с.
- Lebrun, M. (2015). eLearning pour enseigner et apprendre, allier pédagogie et technologie. Louvain-la-Neuve, Belgium: Academia Bruylant.
- Pedagogical Interaction in High School, the Structural and Functional Model of Pedagogical Interaction // INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL & SCIENCE EDUCATION 2016, VOL. 11, NO. 9, 2553-2566.
- Scott CL (2015) The futures of learning 3: what kind of pedagogies for the 21st century? UNESCO education research and foresight, Paris. [ERF Working Papers Series, No. 15]. <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002431/243126e.pdf>. Accessed 28 Sept 2016.